

ASIA Luonnonsuojelulain 78 §:n kiellosta poikkeaminen saukon lisääntymis- ja levähdyspaikan osalta

VIREILLETULO 10.5.2024

HAKIJA Rajavartiolaitos
PL 3
00131 Helsinki

YHTEYSHENKILÖ

HAKEMUS Rajavartiolaitos hakee Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta lupaa poiketa luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n kiellosta. Poikkeuslupahakemus koskee saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, joka sijoittuu Vaalimaanjoen alueelle Vironlahdella, rajavyöhykkeelle Suomen itärajan läheisyyteen rajamerkkien I/12-I/14 välille.

Rajavartiolaitos on käynnistänyt esteaidan rakentamisen Suomen itärajalle. Suunniteltu esteaita sijoittuu Vaalimaanjoelle Vironlahdella. Alueella on todettu esiintyvän saukon jälkiä 26.3.2024 tehdyssä maastoinventoinnissa.

Itärajan esteaidan vaatima tilantarve on rajaviivasta noin 26 metriä. Esteaitarakenne koostuu varsinaisesta aidasta, sen viereen sijoittuvasta metsäautotietasoisesta tiestä sekä tien länsipuolelle sijoittuvista kuivatusrakenteista ja maan alle sijoitettavista kaapeleista. Lisäksi näiden rakenteiden länsipuolelle raivataan puuton aukko teknistä valvontaa varten ja puunkaatumisvahinkojen estämiseksi.

Esteaita rakennetaan Vaalimaanjoen rantaan rantaviivaa mukaillen rajavyöhykkeelle rajamerkiltä I/14 rajamerkille I/11. Aitaa tulee joen rantaan noin 2,1 kilometrin pituiselle osuudelle.

29.5.2024

Esteaitaa rakennetaan rajamerkin I/14 kohdalla Vaalimaanjoen molemmin puolin. Rajamerkin I/14 kohdalla Vaalimaanjoen etelärannalla esteaita rakennetaan joen rantaan asti. Joen etelärantaa kaivetaan tarvittaessa aidan kohdalta syvemmäksi ja aidasta lähtee joen pinnan päälle noin 1,5 m pitkä, aidan korkuinen uloke. Vaalimaanjoen pohjoispuolella aidan tarkka päättymispiste katsotaan työmaalla. Aitaa ei kuitenkaan rakenneta joen yli. Myös rajamerkin I/11 kohdalla joen reunaa kaivetaan tarvittaessa aidan kohdalta syvemmäksi ja aidasta lähtee joen pinnan päälle noin 1,5 m pitkä, aidan korkuinen uloke.

Rakentamisella voi olla sekä tilapäisiä että pysyviä vaikutuksia saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkaan. Aidan ja tien rakentamisesta saattaa koitua tilapäisiä valumavaikutuksia jokeen ja siinä esiintyvään kalakantaan, joka tarjoaa saukolle ravintoa. Lisäksi joen penkereen kaivaminen voi heikentää ja hävittää lajin käyttämiä pesäpaikkoja, mikä voi puolestaan muuttaa saukkonaaraan käyttämää reviiriä. Saukon pesäpaikkoja on käytännössä vaikea havaita, eikä ole tietoa, sijaitseeko alueella pesiä. Alueella tehdyssä lumijälkiselvityksessä ei havaittu poikasten jälkiä. Myös saukon kulku rajan toiselta puolelta toiselle estyy aidan kohdalta. Laji pääsee kuitenkin edelleen liikkumaan rajan yli Vaalimaanjoen etelä- ja pohjoispuolien väliin jäävän aukon kautta, jonka lähistöltä jälkihavaintokin tehtiin.

Esteaidan rakentaminen on rajaturvallisuuden takia olennaista rakentaa tässä hakemuksessa esitetylle alueelle. Rajavartiolaitos katsoo, että tilanteessa ei ole luontodirektiivin artiklan 16 mukaisesti muuta tyydyttävää ratkaisua ja poikkeamista haetaan yleistä turvallisuutta koskevasta pakottavasta syystä. Esteaidan rakentaminen on välttämätöntä Suomen rajaturvallisuuden parantamiseksi.

Valtakunnallisella tasolla hanke on Suomelle merkittävä osa itsenäistä ja uskottavaa kykyä ylläpitää rajaturvallisuutta. Esteaita tehostaa rajavalvontaa sekä tukee merkittävällä tavalla häiriötilanteiden hallintaa rajalla. Fyysinen esteaita on välttämätön välineellistetyn tai laajan laittoman maahantulon tilanteessa. Esteaita myös vähentää Suomen riippuvuutta Venäjän rajavalvonnan tehosta. Suomella on oltava itsenäinen ja uskottava kyky ylläpitää rajaturvallisuuttaan.

Saukon suojelutaso on Suomessa arvioitu suotuisaksi. Suomessa saukkokanta on kasvanut runsaasti viime vuosikymmeninä ja nykyään Suomessa elää arviolta 3000–5000 yksilöä (Suomen ympäristökeskus 2022).

29.5.2024

Hakemuksen mukainen poikkeus ei merkittävästi vaikuta saukon suotuisan suojelun tason säilyttämiseen sen luontaisella levinneisyysalueella, sillä hankkeen mahdolliset vaikutukset tällä alueella kohdistuvat ainoastaan yhteen lajin käyttämään elinympäristöön, osaan Vaalimaanjoesta. Vaikutusten lieventämistoimenpiteiksi esitetään rakentamisen ajoittamista mahdollisuuksien mukaan ajankohtaan, jolloin saukkoemo ei synnytä, eli loppusyksyyn ja talveen.

Poikkeuslupa pyydetään myöntämään kolmeksi vuodeksi, jonka aikana itärajan esteitähankkeen rakennustyöt toteutetaan.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Oikeudelliset lähtökohdat

Saukko (*Lutra lutra*) on luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n nojalla annetun luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 9 §:n perusteella Europan unionin tiukkaa suojelua edellyttävä eliölaji.

Luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaan tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Luonnonsuojelulain 68 §:n nojalla mainittua säännöstä sovelletaan saukon kohdalla, vaikka laji on mainittu metsästyslain 5 §:ssä.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 78 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen:

- 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;
- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;
- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erityisen tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;

29.5.2024

4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Ratkaisu

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää Rajavartiolaitokselle luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla luvan poiketa luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentissa säädetystä saukon lisääntymis- ja levähdyspaikan osalta.

Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

- 1 Luvan nojalla saa heikentää ja hävittää saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa Virolahden Vaalimaanjoella rajamerkkien I/11-I/14 välillä hakemuksen mukaisesti toteutettavan esteaidan rakentamiseksi.
- 2 Hakija vastaa siitä, että kaikki tämän luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 3 Luvan mukaista toimintaa harjoitettaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana (esimerkiksi mobiililaitteessa) ja näytettävä vaadittaessa.
- 4 Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
- 5 Hakijan tulee toimittaa Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (viitteeksi KASELY/684/2024) selvitys tämä luvan käytöstä rakennustöiden valmistumista seuraavan vuoden loppuun mennessä.
- 6 Kaakkois-Suomen ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

Luvan voimassaolo

Lupa on voimassa 31.12.2033 saakka.

Päätöksen perustelut

Saukko on arvioitu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (2019) elinvoimaiseksi (LC) lajiksi. Lajin suojelutaso on arvioitu suotoiseksi ja kehityssuunta vakaaksi. Hakemuksen mukaisen toiminta heikentää mahdollisesti yhtä saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, mutta ei hävitä sitä kokonaan. Alueelle jää edelleen saukolle sopivaa elinympäristö. Poikkeamisluvan myöntämisestä ei ole edellä mainitun perusteella haittaa saukon suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Poikkeamisluvan perusteena on luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin kohta 3, tarkemmin yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syy. Itärajan esteaidan rakentaminen on tarpeen Suomen rajaturvallisuuden parantamiseksi. Esteaita tehostaa

29.5.2024

rajavalvontaa sekä tukee merkittäväällä tavalla häiriötilanteiden hallintaa rajalla. Fyysinen esteita on käytännössä välttämätön välineellistetyin tai laajan laittoman maahantulon tilanteessa. Esteita myös vähentää Suomen riippuvuutta Venäjän rajavalvonnan tehosta. Esteaidan rakentaminen on rajaturvallisuuden takia olennaista rakentaa hakemuksessa esitetyille alueelle, eikä esteaidan rakentamiselle ei ole edellä mainitun perusteella muuta tyydyttävää ratkaisua.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 78 §, 83 §
Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 9 §

LISÄTIETOJA

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä, puh. 029 5029 121, sähköposti pyry.makela@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Perttola.

29.5.2024

LIITE		Valitusosoitus
SUORITEMAKSU		Maksutta
JAKELU	Päätös	Hakijalle Sähköisesti ilman saantitodistusta
	Tiedoksi	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto Kaakkois-Suomen poliisilaitos Imatran kaupunki Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piiri
		Sähköisesti

Valitusosoitus

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **Itä-Suomen hallinto-oikeuteen**.

Valittajalta voidaan periä hallinto-oikeudessa 270 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään erikseen niistä tapauksista, joissa maksua ei peritä <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455>. Lisätietoa oikeudenkäyntimaksuista löytyy tuomioistuinlaitoksen sivuilta: <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksuthallinto-oikeudessa.html>.

Valitusaika Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa **päätöksen tiedoksisaannista**. Ajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavaan arkipäivään.

Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavalla tavalla:

- Jos päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, sen katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
- Jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, sen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemäntenä päivänä postituspäivästä, jollei muuta näytetä. Viranomaisen katsotaan kuitenkin saaneen tiedon kirjeen saapumispäivänä.
- Jos tiedoksianto toimitetaan todisteellisesti saantitodistusta tai tiedoksiantotodistusta vastaan taikka haastetiedoksiantona, käy tiedoksianto aika ilmi saantitodistuksesta tai muusta kirjallisesta todistuksesta.
- Jos päätös on annettu tiedoksi todisteellisena sähköisenä tiedoksiantona, kuten viranomaisen sähköisestä järjestelmästä, päätös katsotaan annetun tiedoksi, kun se on noudettu viranomaisen osoittamasta järjestelmästä. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä.
- Jos tiedoksianto toimitetaan yleistiedoksiantona, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä yleistiedoksiannon julkaisemisajankohdasta.

Sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- valituksenalainen päätös valitusosoituksineen alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- tiedoksisaantitodistus tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- mahdolliset asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi

- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä toimii muu kuin asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja

Toimittaminen

Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa:

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite Minna Canthin katu 64

Postiosoite PL 1744

70101 Kuopio

Vaihde 029 56 42500

ita-suomi.hao@oikeus.fi

Valituskirjelmän tulee olla valitusviranomaisella viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä eli viimeistään tuona päivänä klo 16.15

Valituskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen tai lähetin välityksellä taikka lähettäjän omalla vastuulla postitse tai sähköisesti. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/>.